

Posudek na bakalářskou diplomovou práci

Petr Huml

***Problém geneze kultu osobnosti
(na příkladu Československa 1945 – 1957),
Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Praha 2008, 72 str.***

Problém společenského uvědomění si historické úlohy jedince a vyjádření tohoto vztahu formou úcty, která může mít různé projevy a intenzitu a může dosahovat až podoby kultu osobnosti, je problémem obecným. Každá lidská společnost, která si uvědomuje svoji historicitu řeší svůj vztah k jednotlivcům, kteří významně ovlivnili její vývoj. Z úhlu pohledu historika, stojíme před problémem kritického posouzení role osobnosti v historii, přičemž kult osobnosti je jednou z forem jak se společnost s osobností vyrovnává. V české historiografii je tento problém v podstatě nezpracován, takže můžeme konstatovat, že i nedoceněn. Petr Huml si toto téma vybral pro svoji bakalářskou práci a rozhodl se zmapovat vývoj kultu osobnosti v poválečném Československu. Tento případ měl být nahlížen jako jeden z příkladů, který by bylo možno studovat v komparativní perspektivě. Autor se soustředil především na období po roce 1948, ale vychází ze situace v První republice a z posouzení vztahů a projevů úcty k prezidentovi T. G. Masarykovi a E. Benešovi. V další části práce sleduje situaci v poválečném Československu, zejména utváření kultu osobnosti dvou dělnických presidentů – Klementa Gottwalda a Antonína Zápotockého. Zatímco ve vztahu ke Klementu Gottwaldovi, se projevoval vliv stalinského modelu, zatímco vztah k Antonínu Zápotockému se utvářel v období po Stalinově smrti a po odhalení zločinů Stalinismu. Autor analyzuje postoje veřejnosti k jednotlivým československým prezidentům, srovnává spontaneitu, motivaci, témata, která při oslavách zaznívala. Zajímá se o aktéry, iniciátory a adresáty oslavných projevů. Diachronní komparace, jejímiž kritérii jsou formy projevy úcty a jejich proměna, je zde použita velmi vhodně. Autor odkazuje na celou řadu paralel (Hitler, Mao, Tito) a bylo by možné tuto řadu i rozšířit. Různě motivované a oficiálně podporované kulty osobností se vyskytly v řadě jiných zemí a měly značný společenský a politický význam. Autor tak naznačuje možnosti komparace v širší i multikulturní perspektivě.

Diplomant práci opřel o vydatnou pramennou základnu, na níž předvedl, jakým způsobem se kult osobnosti etabloval, jaké byly jeho průvodní znaky a jaký měl význam pro stát či pro režim. Své argumenty dokládá citacemi z primárních pramenů, jimiž jsou pro něj dobové biografie, připomínky výročí narozenin a další příležitosti oslav zaznamenané v korespondenci, pamětních knihách a podobných písemnostech či fotografiích. Součástí analýzy byl i rozbor a srovnání dobového tisku, kvantifikace a srovnání přejmenování a pojmenování objektů, předmětů a institucí.

Práce Petra Humla je velmi pečlivě zpracovaná, promyšlená. Dobře formuluje hlavní badatelskou otázku a jednotlivé fáze analýzy, jimiž autor při své práci prošel. Diplomant splnil nároky na bakalářskou práci a proto ji ráda doporučuji k obhajobě.

Práci hodnotím.....

Doc. PhDr. Luďa Klusáková, CSc
Praha 10.11. 2009